

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

23 lutego 2018 r.

Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Mariusz Kucharczyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu 23 lutego 2018 r. w Dąbrowie Górniczej

sprawy G L

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

z urzędu

postanawia

1. na podstawie art. 193 Konstytucji RP i art. 33 ust. 3 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym czy przepisy art. 87 § 1 i 2 Kodeksu karnego (t. jedn. Dz.U. 2017, poz. 2204 z późn. zm.) - w zakresie w jakim nakazują obligatoryjne połączenie kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności i wymierzenie jednej kary łącznej pozbawienia wolności w przypadku nadających się do połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności (jeśli nie mieszczą się w granicach określonych w art. 87 § 2 Kodeksu karnego) oraz w jakim nie przewidują możliwości połączenia jedynie kar pozbawienia wolności z karami pozbawienia wolności oraz jedynie kar ograniczenia wolności z karami ograniczenia wolności - z jednoczesnym odstępieniem od łączenia kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności w przypadku nadających się do połączenia kar tego samego rodzaju lub innych podlegających łączeniu - są zgodne z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 175 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz z art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 3 lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993, Nr 61, poz. 284 z późn. zm.) oraz z art. 20 i art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U.UE.2007.303.1);
2. na podstawie art. 22 kpk zawiesić postępowanie karne tut. Sądu o sygn. akt w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego G L do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego, z którym wystąpiono w niniejszej sprawie.

Uzasadnienie

stycznia 2017 r. wpłynęła do Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej informacja od Dyrektora Aresztu Śledczego w M o kilku wyrokach skazujących wobec G L. Na podstawie tej informacji Przewodniczący II Wydziału Karnego tut. Sądu stycznia 2017 r. wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o wyrok łączny wobec skazanego G L.

Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej z urzędu ustalił, iż G L został skazany prawomocnymi orzeczeniami, i tak m.in.:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w D z października 2012 r. w sprawie o sygn. akt (który uprawomocnił się listopada 2012 r.):

- za ciąg przestępstw kk w zw. z art. kk oraz z art. kk w zw. z art. kk popełnionych w okresie od lutego 2012 r. do lutego 2012 r. oraz marca 2012 r., za które wymierzono: karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby oraz karę grzywny w wymiarze stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę zł - z zaliczeniem na poczet orzeczonej kary grzywny okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w ramach zatrzymania od .03.2012 r. do .03.2012 r.;

- wyrokiem Sądu Rejonowego w D z kwietnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt (który uprawomocnił się listopada 2015 r.):

- za przestępstwo z art. kk popełnione kwietnia 2011 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę zł;

- za przestępstwo z art. kk popełnione kwietnia 2011 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę zł;

- za przestępstwo z art. ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione kwietnia 2011 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności;

- za przestępstwo z art. kk popełnione kwietnia 2011 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności;

a które to wyżej wymienione kary połączono węzłem kary łącznej pozbawienia wolności oraz kary łącznej grzywny w wymiarze stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę zł - z zaliczeniem na poczet orzeczonej kary

łącznej pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w ramach tymczasowego aresztowania od .04.2011 r. do .10.2011 r.;

- wyrokiem Sądu Rejonowego w D z grudnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt (który uprawomocnił się grudnia 2016 r.):

- za przestępstwo z art. ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione stycznia 2016 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności oraz karę ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze godzin w stosunku miesięcznym;

- za przestępstwo z art. ust. i art. ust. ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione stycznia 2016 r. za które wymierzono: karę pozbawienia wolności oraz karę ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze godzin w stosunku miesięcznym;

a które to wyżej wymienione kary połączono węzłem kary łącznej pozbawienia wolności oraz kary łącznej ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze godzin w stosunku miesięcznym - z zaliczeniem na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w ramach tymczasowego aresztowania od 01.2016 r. (godz.) do 03.2016 r. (godz.).

W tym miejscu trzeba wskazać, że z dniem 1 lipca 2015 r. zmieniły się warunki orzekania kary łącznej wobec zmian treści przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego (Zbieg przestępstw oraz łącznie kar i środków karnych). Z kolei zgodnie z przepisami przejściowymi - art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - przepisów rozdziału IX ustawy Kodeks karny w brzmieniu nadanym tą ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Oznacza to, że rozdziału IX Kodeksu karnego w aktualnym brzmieniu nie stosuje się w przypadku, jeżeli wszystkie prawomocne skazania zapadły przed dniem 1 lipca 2015 r. Z kolei w przypadku, jeżeli część prawomocnych skazań miała miejsce po dniu 1 lipca 2015 r., a część po tej dacie to należy ocenić, którą ustawę zastosować – starą czy nową przez pryzmat art. 4 § 1 kk (tak też: W. Wróbel [w:] Nowelizacja prawa karnego. Komentarz pod red. W. Wróbla, Warszawa 2015, s. 914-915).

Mając powyższe na względzie należy zauważyć, że tylko jeden z wyżej wymienionych prawomocnych wyroków zapadł wobec G L przed dniem 1 lipca 2015 r., jednakże orzeczona nim kara grzywny została już wykonana, a okres próby do zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności już upłynął. I chociaż w karcie karnej G L znajdują się także inne skazania to jednakże kary nimi orzeczone zostały już dawno wykonane. Tym samym prawomocne wyroki w sprawach o sygn. akt i

zapadły już po 1 lipca 2015 r., dlatego też w tym zakresie znajduje zastosowanie nowa ustawa. Na marginesie należy dodać, że w rozpoznawanym przypadku nie jest możliwe stosowanie zarówno ustawy „starej”, jak i „nowej” (tak też: S. Żółtek [w:] Kodeks karny. Część ogólna. Tom I, Komentarz art. 1-31 pod red. M. Królikowskiego i R. 2015, s. 199).

I tak zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 85 § 1 kk jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89 kk, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w art. 86 § 1 kk (art. 85 § 2 kk). Z kolei jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu (art. 85 § 3 kk). Ponadto z art. 85a kk wynika, że orzekając karę łączną, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Poza tym sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach (art. 86 § 1 kk). Nadto w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd wymierza karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności (art. 87 § 1 kk). Natomiast jeżeli za zbiegające się przestępstwa wymierzono kary pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności i kara łączna pozbawienia wolności nie przekroczyłaby 6 miesięcy, a kara łączna ograniczenia wolności - 2 lat, sąd może orzec te kary łączne jednocześnie, jeżeli cele kary zostaną w ten sposób spełnione (art. 87 § 2 kk).

W związku z wyżej wskazanymi przepisami należy podkreślić, iż obecnie orzeczenie kary łącznej możliwe jest jeżeli wystąpiły kumulatywnie następujące okoliczności:

- sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw,
- za przestępstwa te orzeczono kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu,
- przestępstwa nie zostały w całości wykonane,
- przestępstwa nie zostały popełnione po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania innej kary podlegającej łączeniu z karą wykonywaną w chwili popełnienia przestępstwa (lub karą łączną w skład, której wchodzi kara, która była wykonywana w chwili popełnienia czynu).

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy należało dokonać analizy jaki realny zbieg przestępstw zaistniał wobec G L i jaką karę można było za niego wymierzyć.

I tak jedyny realny zbieg przestępstw nastąpił w sprawach o sygn. akt i G L popełnił bowiem przestępstwa odpowiednio kwietnia 2011 r. oraz stycznia 2016 r. i wymierzono za te przestępstwa kary tego samego rodzaju oraz podlegające łączeniu, a mianowicie: kara łączna pozbawienia wolności (w sprawie o sygn. akt) oraz kara łączna pozbawienia wolności oraz kara łączna ograniczenia wolności polegająca na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze godzin w stosunku miesięcznym (w sprawie o sygn. akt).

Łącząc kary zapadłe wobec skazanego w sprawach o sygn. akt i można było wymierzyć (zamieniając wcześniej karę ograniczenia wolności zgodnie z art. 87 § 1 kk na karę pozbawienia wolności) kary łączne: od pozbawienia do pozbawienia wolności.

Sąd rozważając połączenie kar w wyżej wymienionych sprawach, uznał, że zastosowanie winna mieć zasada asperacji. A to dlatego, że zasadę pełnej absorpcji (jak i pełnej kumulacji) należy traktować jako rozwiązanie wyjątkowe, wymagające szczególnych okoliczności (wyrok SA w Lublinie z 16 marca 2010 r., II AKa 57/10, KZS 2010, nr 7-8, poz. 74; wyrok SA w Katowicach z 20 maja 2008 r., II AKa 129/08, Lex Omega nr 466456; wyrok SA w Warszawie z 12 lipca 2000 r., II AKa 171/00, OSA 2001, nr 2, poz. 5; S. Żółtek [w]: Kodeks karny. Część ogólna. Tom II. Komentarz do artykułów 32-116, Warszawa 2011, s. 727; A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2004, s. 293).

Z kolei łącząc dwie kary pozbawienia wolności oraz jedną karę ograniczenia wolności w sprawach o sygn. akt i nie można było skorzystać z art. 87 § 2 kk, który znajduje zastosowanie tylko wówczas gdy podlegają łączeniu co najmniej dwie kary pozbawienia wolności i dwie kary ograniczenia wolności, a jednocześnie potencjalny ich

wymiar nie może przekroczyć określonych ram (tak też: Ł. Pohl [w:] Kodeks karny. Komentarz pod red. R. A. Stefańskiego, Warszawa 2015, s. 548). Tym samym nie można było połączyć jedynie kar pozbawienia wolności, umarzając postępowanie w przedmiocie połączenia kary ograniczenia wolności.

W tym miejscu trzeba dodać, iż G L w okresie od .04.2011 r. do .10.2011 r. (w ramach tymczasowego aresztowania) oraz od .03.2016 r. do .10.2017 r. (w jednostce penitencjarnej) odbywał karę łączną pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt , która w dużej części została wykonana (do odbycia pozostało niespełna). Z kolei w okresie od .03.2016 r. do .03.2016 r. (w ramach tymczasowego aresztowania) odbywał karę łączną pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt (do odbycia zostało nieco ponad). Postanowieniem Sądu Okręgowego w K z października 2017 r. w sprawie o sygn. akt G L został warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia wyżej wymienionych kar, pozostając także pod dozorem kuratora. Obecnie G L przebywa w miejscu zamieszkania, w którym posiada dobrą opinię. Poza tym odbywa karę ograniczenia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. akt , która jest wykonywana przez niego bez zastrzeżeń.

Wobec powyższego Sąd chciałby zwrócić uwagę na to, że obecne brzmienie przepisów art. 87 § 1 i 2 kk nie pozwala, na co wcześniej zwrócono uwagę, na umorzenie postępowania w przedmiocie wyroku łącznego w sytuacji, gdy do połączenia pozostaje tylko jedna kara ograniczenia wolności. W takim przypadku, biorąc pod uwagę, że może być zastosowana zasada asperacji, wobec skazanego może zostać wydana dość surowa kara pozbawienia wolności mieszcząca się wprawdzie w przedziale od pozbawienia do pozbawienia wolności, jednakże jej wymiar musiałaby uwzględniać aż trzy kary oraz związek przedmiotowy przestępstw (a w tym przypadku jest on np. dość odległy czasowo). Sąd z kolei musiałby zastosować w tym przypadku właśnie zasadę absorpcji, aby kara łączna wymierzona skazanemu była dla niego sprawiedliwa. Jednakże takie działanie Sądu jest sprzeczne z ideą wymierzania kary łącznej, która nie może być orzekana w oderwaniu od związków podmiotowo-przedmiotowych poszczególnych przestępstw, zwłaszcza przy wcześniejszej karalności skazanego. Poza tym w przypadku jeżeli skazany miałby orzeczone więcej kar ograniczenia wolności i np. jedną karę pozbawienia wolności to na „zasadzie automatu” winno się zamienić wszystkie kary ograniczenia wolności na kary pozbawienia wolności. I to nawet wówczas, gdyby skazany dobrowolnie wykonywał kary ograniczenia wolności. Z kolei orzekanie kary łącznej to nie tylko cele zapobiegawcze wobec skazanego i w zakresie kształtowania świadomości prawnej

społeczeństwa, ale przede wszystkim względy wychowawcze (art. 85a kk). Warto także dodać, że w przedmiotowej sprawie to nie skazany złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego, ale zostało ono wszczęte z urzędu na skutek zawiadomienia z jednostki penitencjarnej i nie może zostać umorzony, jeżeli zaistnieją przesłanki do orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym.

Brzmienie przepisów art. 87 § 1 i 2 kk nie pozwala skazanemu na realizację celów różnych kar, a mianowicie pozbawienia wolności i ograniczenia wolności. W omawianej sytuacji G L będąc już skazany wcześniej w sprawie o sygn. akt na dość surową bezwzględną karę łączną pozbawienia wolności - w sprawie o sygn. akt złożył na rozprawie przed sądem wniosek o dobrowolne podanie się karze mieszanej w trybie art. 385 kpk, której wymiar sam zaproponował. Wniosek ówczesnego oskarżonego został uwzględniony, lecz w tamtym czasie G L, działając w dobrej wierze, nie został poinformowany o tym, że w przyszłości i ta łączna kara mieszana może być później połączona z wcześniej już orzeczoną wobec niego bezwzględną łączną karą pozbawienia wolności. Tym samym G L przekonany był w tamtym czasie, że kara mieszana zostanie wobec niego wykonana bez żadnych przeszkód, a nie później połączona w wyroku łącznym w jedną bezwzględną karę pozbawienia wolności, co w ogóle przekreśla jej sens, naruszając jednocześnie zasadę pewności prawa. Poza tym gdyby inna osoba, nie mająca wcześniejszych skazań, została skazana na karę mieszaną to bez przeszkód można by taką karę wobec niej wykonać, co oznacza że narusza się w ten sposób zasadę równości wobec prawa oraz zasadę demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwego procesu. Z kolei istotą kary mieszanej wymierzanej w trybie art. 37b kk jest to, żeby początkowo osoba skazana odbyła krótkotrwałą karę pozbawienia wolności, a potem dłuższą karę ograniczenia wolności, a nie to, żeby te kary łączyć ze sobą oraz z innymi karami i zamienić następnie na jedną łączną karę pozbawienia wolności. Wobec tego Sąd w omawianym przypadku nie może podjąć indywidualnej decyzji co do niezbędności połączenia kar ograniczenia wolności z karami pozbawienia wolności. Zwłaszcza, że w przedmiotowej sprawie skazany został już warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia reszty dwóch kar pozbawienia wolności, a obecnie na wolności odbywa kolejną karę ograniczenia wolności. Tym samym ograniczona została kontrola sądowa co do zasadności łączenia kar ograniczenia wolności z karami pozbawienia wolności. Sąd z kolei orzeka w tym przypadku o wolności osobistej danej osoby, która nie może zostać sprowadzona do automatycznej zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności w przypadku, gdy nie zostaną spełnione przesłanki z art. 87 § 2 kk. Tego typu automatyzm prawny godzi w sens orzekania i później wykonywania różnego

rodzaju kar, które mogą przecież zostać wydane (nawet jednocześnie) wobec konkretnej osoby.

W związku z powyższymi wskazania trzeba podkreślić, że w przedmiotowej sprawie uniemożliwia się skazanemu wykonanie kary ograniczenia wolności, którą nie tylko sam sobie zaproponował, ale również z której się w sposób sumienny wywiązuje. Przepisy art. 87 § 1 i 2 kk nakazują jednakże każdorazowe połączenie kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, bez żadnej refleksji nad kwestią tego, czy mogą zostać one wykonane osobno. Nic nie stoi bowiem na przeszkodzie aby sądy mogły ocenić w każdym przypadku indywidualnie czy należałoby łączyć kary ograniczenia wolności i pozbawienia wolności, czy też nie. Wobec tego sama obligatoryjność wymierzania łącznej kary pozbawienia wolności w sytuacji łącznia kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności sprzeciwia się zasadzie demokratycznego państwa prawnego, sprawiedliwości proceduralnej oraz zasadzie równości i sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, a nadto narusza niezależność sądów. Tym samym sąd karny mając zagwarantowane prawo swobodnego wymierzania kar w omawianej sytuacji może orzec jedynie bezwzględną karę pozbawienia wolności. I to mimo że kara ograniczenia wolności wchodząca w skład kary mieszanej w sprawie o sygn. akt została zaproponowana przez ówczesnego oskarżonego, a następnie zaakceptowana przez prokuratora oraz sąd, który orzekł taką właśnie karę. Z kolei orzeczenie łącznej bezwzględnej kary pozbawienia wolności wobec skazanego w wyroku łącznym byłoby, zdaniem Sądu, rażąco niesprawiedliwe. Sąd karny, w zależności od konkretnego przypadku, mógłby przecież ustalić czy kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, mogące podlegać wzajemnemu połączeniu, należy właśnie połączyć ze sobą, czy też łączyć jedynie kary pozbawienia wolności z karami pozbawienia wolności oraz kary ograniczenia wolności z karami ograniczenia wolności - z jednoczesnym odstępniem od połączenia kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności. Dlatego też Sąd wystąpił z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego wskazując na te przepisy Konstytucji RP oraz aktów prawa międzynarodowego, z którymi normy z art. 87 § 1 i 2 kk mogą być niezgodne (a które niżej omówiono).

Sąd chciałby wskazać, iż zaistniały warunki do wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ winno spełniać przesłanki: 1) podmiotową - z pytaniem prawnym może wystąpić tylko sąd, 2) przedmiotową - przedmiotem pytania prawnego może być wyłącznie ocena zgodności kwestionowanego aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą oraz 3) funkcjonalną - musi zachodzić związek między rozstrzygnięciem Trybunału a rozstrzygnięciem konkretnej

sprawy, którą rozpatruje sąd zadający pytanie prawne (wyrok TK z dnia 4 czerwca 2013 r., P 43/11, OTK-A 2013, nr 5, poz. 55). Ponadto trzeba dodać, że przepis, którego zgodność z Konstytucją (lub innymi aktami prawa międzynarodowego), winien stanowić podstawę do rozstrzygnięcia sprawy (wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 marca 2010 r., I SA/Wa 1606/09, Lex Omega nr 606508). Zdaniem Sądu istnieje nie tylko podmiotowa oraz przedmiotowa przesłanka do wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego, ale i funkcjonalna zależność między pytaniem prawnym, a sposobem rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Taki warunek nastąpił, gdyż przepisy art. 87 § 1 i 2 kk są podstawą prawną do połączenia kar skazanemu G L w sprawach o sygn. akt i . Poza tym sąd orzekający w sprawie o wydanie wyroku łącznego ma obowiązek wymierzenia kary łącznej, o ile zaistnieją przesłanki do jej orzeczenia. Tym samym, jeżeli by Trybunał Konstytucyjny orzekł zgodność art. 87 § 1 i 2 kk z Konstytucją i aktami prawa międzynarodowego (o których mowa w sentencji orzeczenia) Sąd będzie zmuszony wymierzyć skazanemu, w wyroku łącznym, bezwzględną karę łączną pozbawienia wolności, po połączeniu kar w sprawach o sygn. akt i , umarzając postępowanie w sprawie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie. Takie orzeczenie bezwzględnej kary łącznej pozbawienia wolności będzie powodowało konieczność odbycia przez skazanego kary ograniczenia wolności uprzednio zamienionej na karę pozbawienia wolności w procesie wymierzania bezwzględnej kary łącznej pozbawienia wolności. Z kolei w przypadku, gdyby Trybunał Konstytucyjny podjął decyzję o niekonstytucyjności przepisu art. 87 § 1 i 2 kk (w zakresie w jakim wskazano w sentencji orzeczenia) to można by postępowanie, w sprawie wydania wyroku łącznego co do kary ograniczenia wolności wobec skazanego, umorzyć (na podstawie art. 572 kpk) lub ewentualnie wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności, po połączeniu tylko bezwzględnych kar pozbawienia wolności w sprawach o sygn. akt i .

Trzeba zauważyć, że wskazane wyżej możliwości, w przypadku orzeczenia niekonstytucyjności art. 87 § 1 i 2 kk, są korzystne dla skazanego.

I tak z art. 2 Konstytucji RP wynika, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Na treść zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażonej w art. 2 Konstytucji, składa się szereg zasad, które nie zostały wprawdzie ujęte *expressis verbis* w jej tekście, ale które wynikają z istoty i z aksjologii demokratycznego państwa prawnego (wyrok TK z dnia 27 lutego 2002 r., K 47/01, OTK-A 2002, nr 1, poz. 6). Z art. 2 Konstytucji wynika m.in. zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, która umożliwia jednostce decydowanie o swoim postępowaniu przy pełnej znajomości przesłanek działania organów

państwowych oraz konsekwencji prawnych, jakie jej działania mogą pociągnąć za sobą (wyrok TK z dnia 8 stycznia 2013 r., K 18/10, OTK-A 2013, nr 1, poz. 2; wyrok TK z dnia 14 czerwca 2000 r., P 3/00, OTK 2000, nr 5, poz. 138). Tym samym istnieje nakaz takiego stanowienia i stosowania prawa, by obywatel mógł układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki prawne, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji (wyrok TK z dnia 10 stycznia 2012 r., K 19/10, OTK-A 2012, nr 1, poz. 2). Zasada ta zakłada, że skoro już rozpoczęto określone „przedsięwzięcie”, a prawo przewidywało, że będzie ono realizowane w pewnym okresie, to obywatel powinien mieć pewność, że będzie mógł ten czas wykorzystać, chyba że zajdą szczególne sytuacje (wyrok TK z dnia 25 kwietnia 2001 r., K 13/01, OTK 2001, nr 4, poz. 81).

Poza tym z art. 2 Konstytucji RP wynika zasada sprawiedliwości proceduralnej, która oznacza podmiotowe traktowanie uczestników postępowania, zakaz arbitralnego działania sądu, zapewnienie stronom możliwości korzystania z ich praw i gwarancji procesowych oraz zagwarantowanie im rzetelnego i merytorycznego rozpatrzenia sprawy. A zatem w zakresie zasady sprawiedliwości proceduralnej mieszczą się przede wszystkim: możliwość bycia wysłuchanym przez sąd, konieczność ujawniania przez sąd motywów rozstrzygnięcia, zapewnienie uczestnikowi postępowania przewidywalności jego przebiegu oraz nakaz wszechstronnego zbadania przez sąd okoliczności sprawy, jak również dwuinstancyjność postępowania (wyrok TK z dnia 8 kwietnia 2014 r., SK 22/11, OTK-A 2014, nr 4, poz. 37; wyrok TK z dnia 12 lipca 2011 r., SK 49/08, OTK-A 2011, nr 6, poz. 55; wyrok TK z dnia 26 lutego 2008 r., SK 89/06, OTK-A 2008, nr 1, poz. 7; wyrok TK z dnia 31 marca 2005 r., SK 26/02, OTK-A 2005, nr 3, poz. 29). Trzeba podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny wskazywał także na znaczenie zasady równości łącznie z zasadą sprawiedliwości społecznej, wynikającą z art. 2 Konstytucji (np. wyrok TK z dnia 9 maja 2012 r., SK 24/11, OTK-A 2012, nr 5, poz. 49; wyrok TK z dnia 1 marca 2011 r., P 21/09, OTK-A 2011, nr 2, poz. 7). I tak Trybunał Konstytucyjny, interpretując pojęcie tej sprawiedliwości w połączeniu z pojęciem równości, przyjął w swoim orzecznictwie, że:

- a) jeżeli w podziale dóbr i związanym z tym podziale ludzi występują nieusprawiedliwione różnice, to wówczas różnice te traktuje jako nierówność (wyrok TK z 22 sierpnia 1990 r., K 7/90, OTK W 1990, poz. 5, pkt VI);
- b) sprawiedliwość jest przeciwieństwem arbitralności, wymaga, aby zróżnicowanie sytuacji prawnej osób pozostawało w odpowiedniej relacji do różnic w ich sytuacji (wyrok TK z 22 sierpnia 1990 r., K 7/90, pkt VI);

c) dopuszczalne jest zróżnicowanie sytuacji prawnej osób pod warunkiem, że jest ono sprawiedliwe, a zakazane jest ustanawianie różnicowań, które byłyby nieusprawiedliwione (wyrok TK z 4 lutego 1997 r., P 4/96, OTK ZU nr 1/997, poz. 3, pkt III 5.).

Zasada demokratycznego państwa prawnego łączy się bezpośrednio ze sprawiedliwością społeczną, która wyraża się w sprawiedliwości jako kategorii społecznej, czyli oddziałuje na wyznaczanie treści innych norm konstytucyjnych i implikuje konieczność prowadzenia przez państwo takiej polityki, która jest zgodna z interesem społecznym (B. Banaszak: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2012, s. 53).

Ponadto z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Poza tym nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 ust. 2 Konstytucji RP). Zasada równości wobec prawa została także wyrażona w art. 20 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z którego to przepisu wynika, że wszyscy są równi wobec prawa.

Zasada równości nakazuje, aby wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną były traktowane w ten sam sposób, bez faworyzowania i dyskryminowania któregoś z nich. Zasada równości wobec prawa dotyczy równego traktowania w procesie stosowania prawa wszystkich jego adresatów, charakteryzujących się tą samą cechą istotną (A. Młynarska-Sobaczewska [w:] Polskie prawo konstytucyjne pod red. D. Góreckiego, Warszawa 2012, s. 91). Tym samym konstytucyjna zasada równości nakazuje identyczne traktowanie podmiotów znajdujących się w takiej samej lub podobnej sytuacji relewantnej (wyrok TK z dnia 20 grudnia 2012 r. K 28/11, OTK-A 2012, nr 11, poz. 137; wyrok TK z dnia 30 października 2012 r., SK 20/11, OTK-A 2012, nr 9, poz. 110; postanowienie TK z dnia 5 marca 2008 r., SK 82/06, OTK-A 2008, nr 2, poz. 34). Niemniej jednak zasada równości pozwala na odmienne traktowanie podmiotów podobnych, lecz warunkiem koniecznym wprowadzania wyjątków jest jasno sformułowane kryterium różnicujące, które winno mieć „uzasadniony charakter” albo „znajdować podstawę w przekonujących argumentach” (wyrok TK z dnia 12 stycznia 2012 r., Kp 10/09, OTK-A 2012, nr 1, poz. 4; wyrok TK z dnia 24 października 2001 r., SK 22/01, OTK 2001, nr 7, poz. 216). A zatem odstępstwa od zasady równości w przypadku podmiotów podobnych muszą po pierwsze pozostawać w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, po drugie waga interesu, który ma służyć różnicowaniu musi być w odpowiedniej proporcji do wagi interesu, który zostanie naruszony na skutek różnicowania oraz po trzecie muszą pozostawać w związku z innymi wartościami, zasadami, normami konstytucyjnymi,

pozwalającymi na odmienne traktowanie podmiotów podobnych (wyrok TK z dnia 25 listopada 2010 r., K 27/09, OTK-A 2010, nr 9, poz. 109).

Z kolei z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Podobne uregulowanie zamieszczono w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, z którego to przepisu wynika m.in., że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Natomiast z art. 6 ust. 3 lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wynika, że każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia. Prawo do rzetelnego procesu wynika także z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z którego wynika m.in., iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.

Sprawiedliwe rozpatrzenie sprawy oznacza zastosowanie sprawiedliwej procedury, a więc takiej, która powinna zapewniać stronom uprawnienia procesowe stosowne do przedmiotu prowadzonego postępowania. W związku z tym sprawiedliwe postępowanie zakłada dostosowanie jego zasad do specyfiki rozpoznawanych spraw (wyrok TK z dnia 16 listopada 2011 r., SK 45/09, OTK-A 2011, nr 9, poz. 97). A zatem sprawiedliwe rozpoznanie sprawy to takie, które zgodne jest z postanowieniami prawa materialnego i procesowego oraz z zasadą proporcjonalności i które zostało dokonane w duchu całkowitej bezstronności i obiektywizmu sędziowskiego (P. Winczorek: Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Warszawa 2008, s. 110). Celem art. 6 Konwencji jest zapewnienie rzetelnego procesu przez sąd właściwy do rozstrzygnięcia sprawy (wyrok ETPC z dnia 16 października 2001 r., 39846/98, Brennan v Wielka Brytania, Lex Omega nr 75943). Poza tym trzeba dodać, iż Przepis art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przewidujący prawo do rzetelnego procesu winien być traktowany jako przepis prawa materialnego, ponieważ ma on charakter normy wyznaczającej prawa i obowiązki podmiotów (wyrok NSA w Warszawie z dnia 1 lutego 2007 r., I FSK 221/06, Lex Omega nr 307377). Z kolei rzetelność postępowania powinna mieć miejsce w każdym czasie i winna być oceniana w odniesieniu do całości postępowania (decyzja ETPC z dnia 22

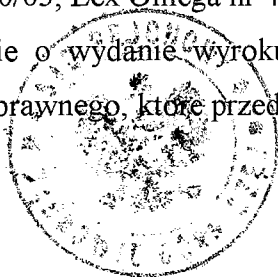
października 2002 r., 58625/00, *Sassyn v Polska*, Lex Omega nr 56777). A zatem z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji wynika zasada równego traktowania, która zakazuje dyskryminacji, a więc różnego traktowania, bez obiektywnego i racjonalnego uzasadnienia osób znajdujących się w podobnym położeniu (wyrok ETPC z dnia 18 lutego 2009 r., 55707/00, *Andrejeva v Łotwa*, Lex Omega nr 479537). Ponadto trzeba podkreślić, że zasada prawa do rzetelnego procesu jest ogólną zasadą prawa Unii Europejskiej potwierdzoną w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i zagwarantowaną w art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 13 lipca 2011 r., T-138/07, *Schindler Holding Ltd i inni v Komisja Europejska*, www.eur-lex.europa.eu). Natomiast gwarancje zawarte w art. 6 ust. 3 Konwencji stanowią szczególne aspekty prawa do rzetelnego procesu w postępowaniu karnym, a wskazanego w ustępie pierwszym tego samego artykułu (wyrok ETPC, 43316/08, *Kowalski v Polska*, Lex Omega nr 1319208; wyrok ETPC z dnia 12 kwietnia 2011 r., 31477/05, *Słowik v Polska*, Lex Omega nr 784876; wyrok ETPC z dnia 26 lipca 2002 r., 32911/96, *Meftah i inni v Francja*, Lex Omega nr 75488).

Natomiast z art. 175 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji RP wynika zasada monopolu sądów w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Poza tym sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Tym samym wymiar sprawiedliwości stanowi działalność państwa polegającą na sądzeniu, czyli wiążącym rozstrzygnięciu sporów o prawo, w których przynajmniej jedną ze stron jest jednostka lub inny podmiot podobny. A zatem wymiar sprawiedliwości sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe, a wyłączność sądów w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości rodzi konieczność zagwarantowania sądowego rozstrzygnięcia każdej sprawy, której przedmiotem jest spór o prawo, zaś stroną sporu jest jednostka lub inny podmiot podobny (wyrok TK z 13 marca 2012 r., P 39/10, OTK-A 2012, nr 3, poz. 26). Natomiast sprawą jest „każda sytuacja” kiedy pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu w relacji z innym równorzędnym podmiotem lub relacji z władzą publiczną, a jednocześnie natura danych stosunków prawnych wyklucza arbitralność rozstrzygnięcia o sytuacji prawnej (wyrok TK z 24 października 2007 r., SK 7/06, Dz.U. 2007, Nr 4, poz. 1482). Z kolei treścią zasady niezawisłości sędziowskiej jest stworzenie sędziemu takiej sytuacji, by podczas wykonywania swoich czynności mógł podejmować decyzje bezstronne, w sposób zgodny z własnym sumieniem i zabezpieczony od wszelkich bezpośrednich bądź pośrednich nacisków zewnętrznych (tak też wyrok TK z 8 listopada 2016 r., P 126/15, OTK-A 2016, poz. 89). Ponadto celem niezawisłości sędziowskiej jest zapewnienie należytego funkcjonowania sądownictwa, a przez to

ustanowienie proceduralnych gwarancji ochrony praw i wolności jednostki, mimo że bezpośrednią treścią art. 178 ust. 1 Konstytucji jest sformułowanie zasady ustrojowej, określającej sposób wykonywania funkcji sędziego, a nie prawa podmiotowego uczestników procedury sądowej (postanowienie TK z 26 marca 2014 r., P 7/13, OTK-A 2013, nr 3, poz. 36).

W związku z przedstawioną wyżej interpretacją art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 175 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 3 lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz z art. 20 i art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej - Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej wskazuje, iż normy z art. 87 § 1 i 2 kk - w zakresie w jakim nakazują obligatoryjne połączenie kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności i wymierzenie jednej kary łącznej pozbawienia wolności w przypadku nadających się do połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności (jeśli nie mieszczą się w granicach określonych w art. 87 § 2 Kodeksu karnego) oraz w jakim nie przewidują możliwości połączenia jedynie kar pozbawienia wolności z karami pozbawienia wolności oraz jedynie kar ograniczenia wolności z karami ograniczenia wolności - z jednoczesnym odstępniem od łączenia kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności w przypadku nadających się do połączenia kar tego samego rodzaju lub innych podlegających łączeniu - mogą być sprzeczne z tymi przepisami.

W tym miejscu trzeba wskazać, że zgodnie z treścią art. 22 § 1 kpk, jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, a w szczególności jeżeli nie można ująć oskarżonego albo nie może on brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, postępowanie zawiesza się na czas trwania przeszkody. Tym samym okoliczność skierowania przez tut. Sąd pytania prawnego, którego rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny będzie miało wpływ na tok niniejszego postępowania uzasadniania jego zawieszenie – właśnie na podstawie art. 22 § 1 kpk. Należy dodać, iż jakkolwiek do kategorii „innej przyczyny” zawieszenia postępowania na mocy art. 22 § 1 kpk nie można zaliczyć kwestii prejudycjalności, niemniej wyjątek do powyższego stanowi wypadek przedstawienia przez sąd pytania prawnego na podstawie art. 193 Konstytucji RP i art. 33 ust. 3 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tak też postanowienie SN z dnia 12 czerwca 2003 r., SNO 30/03, Lex Omega nr 471878). Dlatego też zasadnym było zawieszenie postępowanie w sprawie o wydanie wyroku łącznego wobec G L do czasu rozstrzygnięcia pytania prawnego, które przedstawiono Trybunałowi Konstytucyjnemu.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji RP
Starczyk
mgr Harina Jędrusiak